Any I — Vilanova i Geltrú, 27 de Setembre de 1919 — Núm. 32

BIBLIOTECA BALAGUER Villanueva y Geltrú

EL VILANOVÍ

SETMANARI D'INTERESSOS LOCALS

PREUS
Un mes. . . . . 50 cèntims.
Número solt. . . . 10 »

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
Carrer de Santa Madrona, 21

Dels treballs publicats en son responsables els seus autors.
No es retornen els originals.

La col·lecció de rajoles valencianes i catalanes d'En FONT I GUMÁ, al Museu

No podíem menys que reproduir l'article que referent a nostre distingit amic i compatrici D. Josep Font i Gumà, publicà La Veu de Catalunya, *en sa edició del dilluns d'aquesta setmana.* 22-9-1919.

El Vilanoví, *amic dels bons patricis; dels que estimen a Vilanova i per ella fan sacrificis per enaltir-la, no podia menys que donar més publicitat a una donació, ja per tots coneguda però no ben coneguda a fons per molts que viuen apartats de l'informació vilanovina que els donem setmanalment des de les planes d'aquest modest setmanari, cridat a coses més grans i més nobles dintre el moviment cultural i artístic de nostra aimada terra vilanovina.*

Veusaquí de qui és filla aquella obra mestra que s'aixeca majestuosa en aquell reconet de la antiga Geltrú.

Llegiu:

«La ciutat deu agraïment als que en una o altra forma contribueixen desinteressadament al seu esplendor. Per això avui voldríem interpretar l'opinió de la ciutat, per a homenatjar l'eminent arquitecte D. Josep Font i Gumà, el qual ha cedit al Museu de Barcelona la seva magnífica col·lecció de rajoles valencianes i catalanes, avui única, que enclou tot un aspecte de la nostra producció artística, des dels seus coneguts inicis, en el segle XIV, fins ben entrat el segle XVI, en què decau, per a renàixer amb noves formes, i viure durant tot el període del Renaixement.

En aquesta donació del Sr. Font, hi ha un cas d'aquesta doble naturalesa dels catalans, tan interessant, que consisteix a sentir-se així mateix fills de llur ciutat o de llur vila nadiua, i fills de Barcelona, que és com una mena de resum i de representació de tota la vida catalana. Per això un sentiment delicat d'afecte per una i altra població sentia el generós donador, i, si volia per Barcelona, dolia per Vilanova i Geltrú, la seva terra nadiua. La Junta de Museus, comprenent aquest sentiment, el resolia oferint al Sr. Font i Gumà restaurar en son nom el vell Castell de Vilanova i Geltrú, que avui és ja convertit en Escola Pública, de la qual el Sr. Font fa donació al Municipi de la seva ciutat.

Així, d'una manera elegant, el cas s'ha resolt: l'oficina de Conservació de Monuments de la nostra Diputació ha dirigit l'obra amb la intervenció del Sr. Font, i les despeses han anat a càrrec d'aquella corporació, extretes de la consignació destinada al Pressupost de la Junta de Museus.

Els pocs exemplars que permet de reproduir el reduït espai d'aquesta «Pàgina», no donen pas ni una idea aproximada del què és aquesta magna col·lecció, que consta d'uns 800 exemplars, amb unes 600 varietats de temes. Avui, definitivament instal·lada al Museu, els lectors podran apreciar-ne el valor, visitant-la, en l'apropiada instal·lació que expressament ha estat feta. Ella, amb les darreres adquisicions de ceràmica de Paterna que ha fet darrerament la Junta, i que també ara s'han instal·lat, ve a enriquir d'una manera notable les sèries de ceràmica de les nostres públiques col·leccions.

La Col·lecció Font i Gumà, té, sobretot, d'interès d'ésser d'una col·lecció formada fins avui en aquesta especialitat, i l'única que ja avui pot formar-se. Col·leccions de ceràmiques ni ha, certament, i entre elles col·leccions de rajoles importants, com la del Sr. Rogent, per exemple, iniciada pel seu senyor pare l'eminent arquitecte del nostre Renaixement, i continuada pel seu fill, l'actual Tresorer de la Junta de Museus. Però, sia per no haver-se concretat a un objectiu tan determinat com el del Sr. Font i Gumà, o pel que sia, el fet és que cap col·leccionista pot oferir avui un conjunt parell on estiguin reunides, d'una manera tan completa, les mostres d'aquest art interessant i únic en la història de l'art ceràmic, que en els darrers segles de l'Edat Mitjana aconseguí una extraordinària expansió, no solament per les terres de la confederació catalano-aragonesa, sinó fins més enllà, cap a les terres del Mitgdia de França i cap a la Itàlia meridional.

En els nostres arxius (i en dir «nostres» diem els de Valéncia, on es vivia una mateixa cultura), es troben els pactes, tractes i contractes dels humils rajolers, alguns dels quals han estat publicats. Per aquests documents veiem que, si una hora es tracta de avinences, entre dos industrials, o entre un industrial i un exportador, altra hora és el personatge que encomana al ceramista el paviment d'una de les

sales senyorials del seu palau o del seu castell.

De l'efecte que produïen aquests paviments, de rajoles pintades amb bells temes, en color blau, damunt del blanc, els retaules de l'època en donen una idea exacta. S'hi veu d'una manera clara l'aplicació i l'efecte decoratiu que produïen, i, així com eren aplicades en els enrajolats, ho eren també en els murs i en els sostres, o revestien les voltes, com aquella cúpula d'una església de Toledo, que el Sr. Font i Gumà descobrí en un dels seus viatges de recerca.

Perquè—i aquí ve a tom el dir-ho—el Sr. Font és, alhora que un col·leccionista intel·ligent, l'home que ha estudiat i ha dat i ha classificat la seva col·lecció, donant-la a conèixer al món estudiós amb el seu llibre «Rajoles Valencianes i Catalanes», bellament editat per la impremta Oliva.

En la seva obra el Sr. Font ha establert quatre principals agrupaments cronològics, cadascun dels quals se subdivideix en diversos agrupaments temàtics: tres per a les rajoles valencianes i un per a les catalanes, que veiem aparèixer ja en el segle XVI com a producte de la decadència d'aquesta indústria. Les rajoles catalanes se separen de les valencianes, per no ésser pintades a mà. Llurs dibuixos són fets amb trepa o motlle, i alhora que hi és completament perduda la gràcia del traçat fet a pols, es perd aquella transparència i matisació filla de la desigual intensitat del color, provinent de la densitat en que aquest queda quan no és la mà de l'home la que mena el pinzell.

En les rajoles catalanes, malgrat que en el dibuix s'assemblen a les valencianes dels darrers temps, el color que omple els espais buits de la trepa en traure aquesta, forma un regruix que amb més o menys desigualtats ressegueix el contorn. Aquest defecte dóna als ulls un xic familiaritzats una impressió d'industrialització del producte bon xic deplorable. No així les rajoles valencianes, fetes a l'impuls d'una llarga tradició artística popular, que neixen saboroses com un bell fruit espontani, gracioses i simples, amb matisades variacions de to que animen i vivifiquen el conjunt.

A part, doncs, els productes catalans, que tenen, amb tot i el que hem dit, un assenyalat interès per a nosaltres, i el tenen encara més assenyalat dins la col·lecció, resten els tres agrupaments de rajoles valencianes, el mes primitiu dels quals enclou el segle XIV. Aquesta és la datació del Sr. Font, i cal dir que, considerant aquestes manufactures, com totes les de ceràmica meridional, d'origen aràbig, el senyor Font considera com de major antiguitat aquells productes en els quals la tradició del dibuix o la composició aràbiga és més patent.

Es aquesta dels orígens de la ceràmica valenciana, una qüestió sobre la qual convindria treballar molt. Realment els orígens aràbigs són indubtables, pels dibuixos de marcadíssim origen persa dels tipus primitius, però ben d'hora apareix aquest art anomenat moro-gòtic, aquest art de Manisses, tan característic, que si algun paral·lel té dins la història, ens caldria cercarlo a la Itàlia meridional, en aquest art dit sículo-aràbig que després de les Vespres Sicilianes s'escampa per totes les ciutats de la costa ponentina, a Lucca, a Pisa, a Siena, centres amb els quals la gent catalana i la gent valenciana manté relacions polítiques i comercials constants.

Mai ens hem pogut sostraure al viu interès que ofereixen aquestes relacions i aquestes semblances artístiques, on és possible entreveure un cas de penetració, potser mútua, de dues cultures, o bé uns efectes de producció artística parells, deguts als parells antecedents aràbigs que té l'art industrial d'aquests dos països. El fet és que rastres de l'art de Manisses trobem en les ceràmiques italianes del XIV i del XV, i rastres de l'art de Lucca trobem en els teixits probablement produïts a València en aquest temps: els temes d'un i altre producte són ben semblants, i, bé que sense una seriosa investigació res pugui afirmar-se, es rastreja aquí un cas d'alt interès per a l'historiador de l'art nostre i de l'art de la baixa Itàlia.

Aquest art dit moro-gòtic agafa de les darreries del segle XIV fins entrat el XVI, en que les noves formes del Renaixement italià clouen, en part, les portes dels nostres productes al mercat estranger, i envaeixen, també en part, el nostre. Aleshores la bella tradició de les rajoles blaves decau. Els dibuixos, sens dubte per causa de aquesta decadència, deixen les belles filigranes i les figuracions animals i humanes d'altres dies, per a tornar als temes geomètrics primitius com les llaceries d'origen aràbig, no pas com un retorn a l'antiga tradició, sinó com un recurs de major facilitat, que, quan no es crea i cal copiar, certament és més fàcil la còpia barroera d'un dibuix geomètric que la de les complicades composicions dels bons temps de l'art valencià.

Així mor aquesta bella indústria de les rajoles blaves que enjoià els murs i els paviments dels nostres temples, dels nostres palaus i dels nostres castells. La trajectòria de la seva vida, des de la creixença a la mort, se'ns mostra ben clara en la col·leció Font i Gumà. A part del valor que en ella tenen les peces formant aquesta completíssima sèrie històrica, hi ha exemplars nombrosos que tenen per si sols un valor intrínsec d'obra d'art. Així la sèrie de grans rajoles de la qual forma part la que aquí reproduïm, portant en el centre les barres d'Aragó. Així d'altres que seria llarg d'anomenar, i, d'entre elles, qualques mostres on es barreja en la decoració blanca qualque toc d'aquell or de reflexos que ha fet la glòria de la ceràmica de Manisses.

La Col·lecció fa realment un gran honor al Museu de Barcelona, que amb ella pot oferir al món estudiós un conjunt únic. Per tal donatiu bé devem la gratitud.

Rebi el Sr. Font i Gumà la nostra, ben sincera. I rebi la ciutat i els seus poderosos, i els seus «amateurs» i els seus col·leccionistes, l'exemple d'aquesta generositat, poc comuna encara en la nostra terra.

JOAQUIM FOLCH I TORRES.»

MUNICIPALS

Sessió del dia 25 del corrent.

Després de llegida l'acta de la sessió anterior, se llegeix una relació de jornals, instàncies demanant permís per obres, instal·lacions, etc.

Se dona compte d'un informe referent a l'assumpte dels veterinaris

BIBLIOTECA BALAGUER Villanueva y Geltrú

que, desitjant el Sr. Alcalde se solucioni en un sentit favorable als interessats i sens perjudicar per res a l'Ajuntament, demana als senyors regidors que ho deixin a la seva mà, prometent que ho resoldrà en justícia.

Però a pesar de la bona intenció de l'Alcalde, el Sr. Huguet s'empenya en que es parli d'aquest assumpte que no té l'importància que ell se creu, i discuteix com si es tractés d'un cas importantíssim, de gran trascendència per a la vila, i el seu parlament motiva a que prenguin cartes en dit assumpte altres senyors regidors que no els guiava altra intent que ofegar una lleugera falta comesa, tal volta sens cap intenció determinada.

Intervenen en la discussió els senyors Albet, Soler (D. Pere) i Grau; discussió, que no tenim pas ganes de ressenyar, que no valía la pena de discutir públicament en el Consistori, puix se tracta de petiteses i de coses de tan insignificant importància que el Sr. Alcalde per sí sol hauria de resoldrer, castigant si convé, tenint com té a la mà el reglament d'empleats per a fer-lo complir al peu de la lletra.

El Sr. Grau, que reconegué la falta—que realment subsisteix—, però poc amic de discussions estèrils, demana que es perdoni la falta comesa i que es donguin facultats al Sr. Alcalde en el sentit de benevolença, fent constar que la minoria, a la que ell forma part, està conforme de que *per aquesta sola vegada* es resolgui dit assumpte amb benevolència.

* * *

Es llegeix una instància de la societat choral «L'Unió Vilanovesa» manifestant que dona per retirada l'instància anterior en la que demanava que l'Ajuntament accedís a la demanda que li feia de que el Sr. Alcalde acceptés la presidència honorària d'aquella societat i de que nombrés dos regidors per a que formessin part del Consell, tota vegada que la Junta d'aquella entitat choral s'ha enterat de que va haver-hi un regidor que demanà quedés vuit dies sobre la taula per no estar conforme en tot lo que es demanava en l'instància, demostrant d'aquesta manera que d'aprovar-se no seria de l'agrado de tot l'Ajuntament lo que solicitava la Junta, i és per això que donà per retirada l'instància objecte d'aquesta demanda.

* * *

El Sr. Soler (D. Pere) demana al Sr. Alcalde que dongui ordre a la Secretaria per a que es faci complir estrictament el reglament d'empleats. Que es reparteixi un reglament a cada un d'ells i així tots sabran a que atendre's en els seus respectius càrrecs.

* * *

El Sr. Grau fa ús de la paraula per posar en coneixement del Consistori que com a conseqüència del dictàmen de la Comissió mixta sobre l'urbanització de Ribes Roges es va tenir una reunió entre aquesta i els propietaris afectats pel projecte d'urbanització d'aquell tros de Vilanova, havent-se exposat quins eren els desitjos i quina era la forma en que s'havia de realitzar.

Convingueren tots en que posarien de la seva part tot lo que podrien per a que es portés a terme aquell projecte que ha d'embellir aquell tros de Ribes Roges, millor dit, que contribuiran eficaçment al gasto que reporti la construcció de les aceres, barana que ha de construir-se al llarc del passeig i aprop de la platja i els canelobres que hi ha projectats per a col·locar sobre aquesta barana, que en conjunt serà d'un pressupost d'unes 15.000 pessetes—si no vàrem entendre malament—en lo que varen demostrar interès especialíssim, tant, que varen acordar celebrar una reunió entre ells per saber si efectivament eren tots els propietaris que hi estaven d'acord.

Efectivament, avui,—diu el senyor Grau—han celebrat aquesta reunió la qual ha donat un resultat satisfactori i han sortit tots els aimants en la realització del projecte.

Manifesta també la conveniència que existeix d'arreglar la cloaca del Passeig del Carme, sobre lo qual ha parlat ja l'arquitecte municipal, qui ha cregut convenient no fer-hi cap treball fins que els senyors forasters que allí resideixen sien fora a l'objecte d'evitar-los-hi la mala olor que tindrien que soportar al fer-se neteja o arreglar convenientment els pous *mouras* que allí existeixen.

* * *

El Sr. Alimbau suposa que serà ordre de l'Alcaldia o de la Comissió de Foment el que es vagi a abocar tota la runa i desperdicis de les obres que es realitzen dins a la vila aprop de l'escollera del port, lo qual no deixa de tenir la seva conveniència, a fi de que comenci a omplir-se el tros de platja que constituirà més tard el moll; però, diu, s'ha de tenir en compte que allí a frec de l'escollera hi desemboca una cloaca i hauríem de sapiguer a qui perteneix la seva conducció fins al mar, a l'Ajuntament o bé a l'empresari de les obres del port, perquè si es cobreix aquell tros, de runa, és convenient primer en conduir aquesta cloaca de que parlo, a lo que contesta el Sr. Alcalde que s'ocuparà de dit assumpte, i no havent-hi altres assumptes, aixeca la sessió.

NOVES I COMENTARIS

El passat dissabte va tenir lloc en la societat choral «L'Unió Vilanovesa» una reunió magna a l'objecte de nombrar una Junta consultiva per a portar a terme el plan que porta la Directiva de convertir aquella benemèrita entitat en una de les més importants en la cultura artística que tan va patrocinar el seu insigne fundador En Josep Anselm Clavé.

A dita reunió varen assistir-hi elements de significació d'aquesta vila, havent fet ús de la paraula els senyors Samsó, Ferrer Nin, Grau, Crusat, Soler Bertot (D. Pere) i els regidors senyors Brunet i Xicola, en el sentit de que es porti a terme amb la cooperació de tots, el projecte que té la Junta Directiva de aquella casa.

No cal dir que tractant-se de cooperar a una obra cultural i artística el nostre apoi serà incondicional.

* * *

El concert que tingué lloc el passat dijous en el teatre de El Bosc, organitzat per l'Associació «Amics de la Musica» i a càrrec de la cobla «La Principal», de La Bisbal, resultà un sorollós èxit tan per la novetat del concert com per la execució de les sardanes que fou admirable.

Al final el públic va ovacionar a la cobla.

* * *

Entre els passatgers que conduïa el vapor «Valbanera», de quin naufragi ja en tenen coneixement nostres llegidors per la premsa de la capital, hi figurava nostre compatrici D. Joan Francesch i una filla seva que havien embarcat per a l'Havana.

Aquest accident marítim fou causa de molts comentaris en aquesta vila, majorment quan entre els nàufrecs hi figurava un amic ben conegut per haver sigut dependent de l'antic Casino Artesà.

***

El dimecres d'aquesta setmana, festa de la Verge de les Mercès, va celebrar sa Missa Nova, el nostre amic Rvnt. D. Manuel Roig i Puig, essent-li padrins nostres compatricis D. Eliseu Oliver de Ballester, membre de Junta del Sant Hospital, i la Srta. María Tomàs i Puig, cosina del celebrant, havent enaltit les glòries del sacerdoci el Rvnt. P. Soler, Rector del Col·legi Samà d'aquesta vila.

Ocupaven llocs de preferència els padrins, pares del celebrant, Junta de l'Hospital i l'Alcalde accidental Sr. Ferrer Puig, cosí del celebrant.

Se cantà el *Te-Deum* i seguidament se procedí al besamans al nou prevere.

Rebi nostre amic Rvnt. Roig la enhorabona més afectuosa per tan memorable aconteixement.

***

Continua encara en el mateix estat la vaga de dependents barbers sens que per ara es vegi cap solució.

DE SOCIETAT

Els esposos D. Genaro Ferrer i D.ª Zoa Ferrer varen tenir la joia, el dia de la Mercè, de veure augmentada sa família amb un robust nen a qui se li ha imposat els noms de Genaro, Medí i Gregori.

Una tendre planta regada plaentment amb el ruixim d'un amor sincer dels pares i demés família que creixerà, grat sia a Deu, ufanosa i plena de saba.

Sia l'enhorabona i que per molts anys ne tinguen bon goig.

***

El dia de la festivitat de Nostra Dona de la Mercè va efectuar-se l'enllaç matrimonial de nostre distingit amic D. Emili Mas i Llusà amb la bella senyoreta Camila Guarino i Mulleras, quina cerimònia va tenir lloc en la capella de la torre «Villamar» de la vila de Masnou, propietat de la mare de la núvia D.ª Camila Mulleras, Vda. de Guarino.

Va beneir la unió el M. I. Doctor D. Josep Solé, Auditor-Assessor de la Nunciatara Apostòlica, actuant de padrins D. Rafel Llusà i D. Ricard Guarino per part del nuvi i de la núvia respectivament, i de testimonis D. Miquel Ventosa i D. Francisco Millet.

Durant la missa, un escollit sextet interpretà escollides composicions. L'altar d'aquella capella presentava un aspecte admirable per la munió de flors i de llum digne de la cerimònia que s'estava celebrant.

Seguidament els convidats, que eren en bon nombre, foren obsequiats amb un esplèndid banquet, havent regnat entre ells familiar alegria.

A les moltes felicitacions que haurà rebut la distingida parella, com també sa apreciable família, hi ajuntem la nostra més expressiva i sincera, desitjant-los-hi que la lluna de mel sia interminable.

***

El dilluns d'aquesta setmana sortiren cap a Itàlia els recent esposos D. Carlos Terzi i D.ª Carme Gumà i Carreras.

Que la travesia i l'estada en aquelles llunyanes terres els hi sia ben plaenta.

Imp. Social: Santa Madrona, 21: Vilanova i Geltrú

EDITORIAL CATALANA: S. A.

Extraordinari

D'ACÍ D'ALLÀ

Número doble, dedicat a

La gran guerra i la pau

Dues centes planes de text.

Preu: 2'50 ptes.

Es trobarà de venda en la IMPREMTA SOCIAL de Josep Ivern: Santa Madrona, 21